

SKR-0075-20-68

Číslo:	III. 1968
Číslo:	OS-00124/154-68.
Přílohy:	/

SBORNÍK
zkušenosti a informací VKR

Řada **A**

Číslo **2** /196**8**

Vydává SVKR podle zvláštního rozdělovníku. Určeno pro pracovníky VKR, řada A pro všechny pracovníky, řada B pro náčelníky odborů VKR a SVKR. Zveřejňování údajů ve Sborníku uvedených je povoleno jen se souhlasem náčelníka SVKR.

Sborníky jsou uloženy na složkách VKR po dobu následujícího kalendářního roku po vydání. Po uplynutí tohoto roku se celý ročník komisionálně ničí.

O B S A H

- 1/ Některé nové poznatky k činnosti západoněmecké rozvědky (pplk. V. ČEPEK) str. 1
- 2/ Výpis z instrukcí americké a západoněmecké rozvědky o příznacích zvýšeného napětí str. 7
- 3/ Některé zkušenosti z kontrarozvědné práce na úseku místních vojenských správ (mjr. ČERNÝ, pplk. ŠKRLETA) str. 14
- 4/ Upozornění na ASUT str. 20

Tématické vyhodnocení:

- 203/8 - Kontakty čs.občanů v zahraničí - str. 1
Spojení s agenturou - str. 3
Formy a metody nepřátel.rozvědek - str.5
Rozvědka americká - str. 8
Rozvědka německá - str. 5 ,10
Rozvědka německá - agentura - str. 1,5

NĚKTERÉ NOVÉ POZNATKY K ŽIVNOSTI ZÁPADONĚMECKÉ ROZVĚDKY

Pplk. Václav ČERNAK

V poslední době jsme získali z různých pramenů některé dílčí poznatky k formám a metodám práce západoněmecké rozvědky.

I když jde z části o zkušenosti našich přátel, kde pro práci západoněmecké i jiných rozvědek jsou často specifické podmínky ať objektivního, či subjektivního charakteru - a v některých případech o zkušenosti získané jednorázově - tedy o poznatky ne - prověřené, příp. pouze náznakové, přesto se domníváme, že v zájmu dalšího zkvalitňování agenturně opera - tivní práce a jejího zaměření, je správné vás s nimi seznámit.

Získávání nové agentury a její příprava

Zkušenosti z výjezdů čs. občanů do NSR ukazují, že západoněmecká rozvědka pokračuje v navazování styků s našimi občany s cílem vytypovat mezi nimi vhodné kandidáty na verbovky. Jenom v průběhu roku 1966 bylo zaznamenáno několik případů pokusů o verbovku čs. občanů při jejich výjezdu do NSR. Kontakty jsou uskutečňovány poměrně stereotypně. Rozvědčíci navštěvují tyto osoby, představují se jako úředníci různých institucí a vytežují naše občany k situaci v ČSSR. Vytypované osoby k verbovce jsou za pobytu v NSR sledovány, provádějí se jim výjmy a jsou prověřovány pomocí agentury i v ČSSR. Na první schůzce

dostává agent pouze prověřovací úkoly, nedostává žádné spojovací prostředky a při dalším výjezdu do NSR je agent sám vyhledán rozvědkou. Teprve při druhém nebo třetím kontaktu je spolu - pracovník školen podrobněji.

Podle některých poznatků přátel je v současné době příprava agentury prováděna i pomocí pečlivě vypracovaných směrnic a pokynů, které zahrnují celý okruh otázek školení agenta. Tyto instrukce jsou zasílány agentuře za využití mrtvých schránek (není však prověřeno, jakého druhu agentury se tento způsob školení týká).

Některé, v poslední době získané poznatky, naznačují, že se BND zaměřuje i na čs. občany, kteří mají dobré zpravodajské možnosti, i když nemají příležitost výjezdu do kapitalistického zahraničí a nejsou příbuzensky svázáni s NSR - nejsou tedy podle názoru BND objektem našich bezpečnostních orgánů. Takovéto osoby jsou typovány agenturou BND, která přijíždí do ČSSR v řadách vizových cizinců.

U osob vyjíždějících do NSR ke krátkodobému pobytu klade západoněmecká rozvědka velký důraz na získání kompromitujících materiálů v přípravě na verbovku vytypovaných osob.

Příslušníci BND a jejich residentura neustále hledají možnosti k navazování styků s občany třetích států, jimž je povoleno pobyt v NDR a kteří mají současně možnosti legálně navštěvovat Západní Berlín nebo cestovat do NSR.

Některé nově získané poznatky přátel svědčí o tom, že BND provádí i opatření k obnovení styku s agenturou, která dosud byla v klidu, jakož i s agenturou, která si oopykala trest za špionáž.

Zkušenosti z NDR ukazují, že BND přijala v letech 1964-65 řadu opatření ke zvýšení kvality získávaných agenturních poznatků. S tímto cílem téměř veškerá agentura byla vybavena novými instrukcemi k provádění špionážní činnosti. V těchto instrukcích je naléhavě zdůrazňována nutnost toho, aby agentura

neustále sledovala vojenské objekty a systematicky o nich podávala podrobné údaje. BND dává v poslední době své agentuře stále podrobnější úkoly zejména k raketovým vojskům. Charakteristická je zde především ta skutečnost, že některé ze zadaných úkolů nelze splnit vizuálním pozorováním, ale agent je nucen pronikat do objektů nebo získávat tyto informace od příslušníků, kteří mají vztah k raketovým vojskům, aniž by si tyto uvědomovali, že jsou v tomto směru vytěžováni.

Řada agentů je vybavena malými fotoaparáty zn. "MINOX", které jsou často maskovány jako předměty běžné potřeby (cigaretová pouzdra, pouzdra na brýle apod.), což umožňuje provádět skryté fotografování objektů. U jednoho z agentů BND byl zabaven fotoaparát "MINOX" s teleobjektivem, s jehož pomocí bylo možno pořizovat kvalitní snímky na vzdálenost do 5 km. Byly rovněž zjištěny případy, kdy agentura byla vybavena speciálním přístrojem k zachycování vyzářování radiolokačních stanic, dokonce i přístroji k odposlouchávání telefonních hovorů.

Mnozí agenti dostali pokyny, aby pozorování vojenských objektů prováděli z větší vzdálenosti, aby se nedostali do zorného pole bezpečnostních orgánů.

Spojení s agenturou

Podle poznatků přátel začala BND v široké míře používat jednorázových mrtvých schránek. Jejich počet v poslední době silně vzrostl, neboť BND hodnotí toto spojení jako spolehlivější a bezpečnější. Zejména v NDR jsou mrtvé schránky používány téměř na celém území. Přes mrtvé schránky jsou agentuře předávány miniaturní radiostanice, prostředky tajného písma, písemné instrukce a pod.

Hlavním způsobem neosobního spojení centrály BND s agenturou zůstává zatím stále jednostranné radiové spojení. Jestliže v minulosti agentura pro příjem vysílání radiocentra používala speciální krátkovlnné přídavné zařízení (konvertor), pak v

současné době BND a enture doporučuje používat kvalitnější radiopřijímače s kratkovlnným rozsahem, které jsou běžně v prodeji.

Téměř úplně upustila BND od dvoustanného radiového spojení. Tento způsob spojení lze pravděpodobně očekávat pouze v mimořádných událostech. V r.1964 všichni agenti, vybavení vysílačkami, dostali za úkol zničit všechny staré vysílačky. V současné době BND vybavuje agenty-radisty novými miniaturními vysílacími přístroji s rychledavači. Tyto vysílačky mohou však agenti používat jen na zvláštní příkaz centra k předání důležitých informací nebo prověření akceschopnosti aparatury. Dokladem toho je případ odhaleného agenta BND Pankrác v NDR v r.1966, který byl vybaven kompletní radiostanicí a úkolem nevysílat, dokud k tomu nedostane pokyn od západoněmecké rozvědky, nebo až v době ozbrojeného konfliktu mezi NSR a NDR.

Byly zjištěny i případy, kdy agenti byli vybaveni pouze šifrovacími pomůckami s tím, že vysílací aparaturu obdrží včas v případě potřeby.

Aktivně využívá západoněmecká rozvědka poštovního styku, zejména ve směru od agenta k rozvědce.

Podle některých poznatků přešla BND v poslední době výlučně na kódové spojení různých typů (písmenkový typ, slovní typ, využívání pohlednic s kódovanou zprávou v datumu, oslovení, adrese apod.).

Stále častěji používá BND v otevřených dopisech smluvených výrazů. K tomu účelu vybavuje agenty speciálně sestavenými tabulkami smluvených výrazů, pomocí kterých agent sestavuje své zprávy. Smluvené výrazy mají někdy stejný význam u několika agentů.

Při tom však nepřestává BND pracovat na zlepšení prostředků tajného písma a nepřechází ani využití makrofotografie. Kupř. u již zmíněného agenta PANKRÁČE plánovala BND zasílání balíčků s potravinami na jeho adresu, ve kterých by uschováva-

le mikrofotografie se špionážními pokyny. O takovýchto zásilkách měl být PARKHUS informován jednostranným vyhlášením. Pokyny, kde měl hledat v zásilkách mikrofotografii, by obdržel prostřednictvím rtvé schránky. Značné množství balíčkových zásilek mezi NSR a NDR je k zasílání špionážních pokynů západoněmecké rozvědky aktivně využíváno. V posledních letech BND upouští od šablony při používání tohoto druhu spojení. Jestliže v minulosti téměř všichni agenti dostávali balíčky pravidelně za určité období, pak nyní se tato údobí mění. Přesto se však ukazuje, že téměř každý agent BND v NDR dostával balíčky s potravinami.

Podle poznatků přátel zkoumá BND možnost využít k neosobnímu spojení s agenturou i úschoven na nádražích a letištích.

Využívání turistického ruchu západoněmeckou rozvědkou

Zvýšené počty západoněmeckých turistů vyjíždějících do Maďarska, ČSSR, Bulharska a Jugoslávie vytváří pro BND reálné předpoklady k aktivnějšímu využití těchto možností k organizování a provádění schůzek s agenturou na území těchto států. Bližší poznatky zatím k dispozici nejsou.

Ze zkušeností přátel jsou známy i případy verbovek příbuznými, kteří vyjíždějí z NSR jako turisté do socialistických zemí. (Kupř. v září 1965 při krátkodobé cestě do SSSR verboval vizový cizinec z NSR svého bratra - občana SSSR ke spolupráci se západoněmeckou rozvědkou.)

V posledních letech BND přes své agenty podnikala opatření k zjištění možnosti legalizace nelegálů v SSSR a k získání formulářů a vzorků sovětských dokladů. Jeden západoněmecký novinář měl za úkol po dobu pobytu v Moskvě získat pracovní knížku, stranickou, komsomolskou a odborářskou legitimaci a vojenskou knížku.

Ve všech kategoriích občanů NSR, vyjíždějících na krat-

ši dobu do cizích zemí, byly zjištěny osoby zabývající se získá-
váním poznatků z těchto zemí. Z našich zkušeností je známo řá-
de turistů z NDR zabývajících se vizuální rozvědkou. Od 1.1.1964
do 15.11.1967 bylo sevidováno státní bezpečností celkem 797
signálů vizových cizinců zabývajících se o vojenské objekty, z
toto planých 255 vizových cizinců bylo z NDR. Jejich rozborom
se potvrdilo, že tato činnost se zabývá VČ všech kategorií,
především však VČ přijíždějící do ČSSR na soukromou krátkodobou
turistiku a návštěvu svých příbuzných. Přes 50 % zjištěných vi-
zových cizinců provádělo fotografování vojenských objektů.

Ze zkušeností přátel je to kupř. případ specialisty Fir-
my NDR "Hydrokarbon" HOFFMANN, který pracoval na montáži poly-
etylenového zařízení v jedné ze spřátelených zemí. HOFFMANN vy-
užíval každou příležitost - ať již to byly styky v závodě, ná-
hodná setkání venku nebo v různých zábavních poulicích - k roz-
hovorům s občany, ve kterých se snažil vystupovat jako člověk
s loyálními postoji. Brzy se však projevil jeho rozvědný zájem.
Snažil se od jedné ženy zjistit umístění raketových základen a
krátce poté byl zadržen při pokusu fotografovat bojovou tech-
niku.

Mezi turisty, přijíždějícími osobními vozy, byly zjiště-
ny případy, že projevovali zájem pouze o určitý konkrétní obvod
nebo objekt a na další cestě již další zájem neprojevovali. K
odhalení takové činnosti tím vytvářejí velmi obtížné podmínky.

Byly zaznamenány i případy kolektivního fotografování
průmyslových objektů celou turistickou skupinou najednou. Zřej-
mě zde počítali s tím, že celé skupině nebude film zabaven.

V posledním období byly získány poznatky, že BND začíná
aktivněji vyvíjet k rozvědné a jiné činnosti neutrální země
jako Rakousko, Švýcarsko i jiná. Rozvědku vychází z toho, že
v těchto zemích se vytváří vhodné podmínky pro rozpracovávání
a verbovy turistů, přijíždějících do těchto zemí ve velkém
počtu.

Bylo zaznamenáno i několik případů, kdy rozvědka NSR se pokoušela zaverbovat nebo získat k emigraci sovětské občany, kteří se nacházejí v rozvojových zemích Afriky. Zejména byly zaznamenány tyto pokusy u sovětských specialistů pracujících v SAR.

x x X x x

VÝPIS Z INSTRUKCÍ AMERICKÉ A ZÁPADONĚMECKÉ ROZVĚDKY O PŘÍZNAČÍCH ZVÝŠENÉHO NAPĚTÍ

Ve sborníku zkušeností a informací VKR řady "A" č. 6/1967 jsme publikovali část poznatků k formám a metodám práce nepř. rozvědek získaných od našich přátel.

Dnes otiskujeme další materiál "Výpis z instrukcí americké a západoněmecké rozvědky o příznacích zvýšeného napětí".

V I. části jsou pokyny americké rozvědky její agentuře o příznacích, které mohou signalizovat mimořádnou situaci. Úkolem agentury je včas jednotlivé prvky zachytit a okamžitě je předávat speciálními sdělovacími prostředky centrále rozvědky.

Druhá část zahrnuje pokyny západoněmecké rozvědky.

Materiál je třeba brát pouze jako výpis s instrukcí - tedy materiál neúplný.

Snovně upozorníme, že i když instrukce americké a zapadoněmecké rozvědky jsou vypracovány na sodafínky NDH, lze je využít i pro zkvalitnění vyhledávací činnosti v rámci VKR.

I. Americká rozvědka:

Seznam informací, které je třeba okamžitě předat speciálními sdělovacími prostředky.

- Náhlé posílení (zvětšení) dialokovaných jednotek v prostoru, bez příchodu nových jednotek. Nutná informace: zjistit druh vojska, název, číslo a číslo poštovní nebo jinou adresu; jedná-li se o novou jednotku - místo, kde byla předtím; o kolik se zvětšil počet mužstva a výzbroje; u leteckých jednotek uvést počet, typy a rozpoznávací znaky nových strojů.
- Zrušení dovolených a povolání všech, kteří jsou na dovolené, zpět k jednotce.
- Maskování vojenských zařízení před pozorováním ze vzduchu a zvýšení zabezpečovacích opatření.
- Omezení možnosti cestovat pro civilní osoby.
- Konfiskace civilních aut vojenskými správami.
- Zvýšení přepravy civilních osob v CO, evičné letecké poulačky, zavádění zatemnění, výstavba nebo přestavba leteckých krytů.
- Zrušení starých a výdej nových osobních průkazů civilním občanům.

- Výstavba klavných letišť, klavných postaveň protiletadlových zbraní a jiných klavných objektů.
- Zvýšení počtu zastávek antikomunisticky a protisovětsky naladěných elementů.
- zesílení propagandy proti západu ve veřejných orgánech strany a vlády.
- Zvýšený počet prohlášení stranických a vládních představitelů o solidaritě se Sovětským svazem.
- Zintenzivnění přípravy civilního obyvatelstva v první pomoci, ochranných opatření proti nukleárním, bakteriologickým a chemickým zbráním; příprava občanů k partyzánskému boji.
- Prudké zvýšení počtu vyšších důstojníků v místě
- Návštěva vyšších důstojníků na vyšších vojenských konferencích různých částí obvodu.
- Přemístění radiolokátorů, protiletadlových prostředků a řízených střel na nová místa.
- Zvýšení počtu radiolokátorů, protiletadlových zbraní a řízených střel.
- Podzemní vedení nebo maskování elektrického vedení ke stanicím radiolokátorů, protiletadlových zbraní a řízených střel.
- Prodloužení doby činnosti systémů zjišťování letadel pomocí radiolokátorů od krátkých časových úseků až do celodenní (24 hod.) pohotovosti (činnost radiolokátorů poznáme podle otáčení anténních reflektorů).
- Využívání a znovuvybudování starých letišť.
- Příprava dálnic a jiných cest k použití pro přistávání letadel.
- Přílet a rozvážení vojenských letadel na civilním letišti.
- Tvoření zásob pohonných hmot a střeliva ve skladech poblíž

letišťe

- Zaujetí palubného postavení protiletadlových zbraní a pískaných stříp od krátkodobé po celodenní službu.
- Přeprava vojenských dřevných beden na letišťe a zakladny pro řízené střely.
- Dovězení většího množství pohonných hmot, mazadel a munice na železniční stanici.
- Mobilizace železničních wagonů pro přepravu vojenského personálu a třířadového nákladu.
- Výdej neobyčejně velkého množství ostrých nábojů příslušníkům dislokovaným v místě.
- Fovolání záložníků všech druhů vojska.
- Zvýšení počtu letů v noci a za špatného počasí.
- Zvýšený počet opravárenských prací na letišťi.
- Úplný nebo částečný zákaz letů vojenských letadel.

II. Západoněmecká rozvážka

- Omezení turistiky a počtovního spojení, zhoršení zásobování, konfiskace velkého množství potravin, zhoršení situace v zásobování uhlím, elektřinou, potíže se zabezpečením pohonných hmot a mazadel, konfiskace soukromých vozidel, náhradních dílů k vozidlům a benzínových stanic vojenskými orgány.
- Všeobecné snížení nebo zvýšení platů, obecné zvýšení nosem, propouštění dělníků ve větším rozsahu, zvýšení nezaměstnanosti, uzavření podniků.
- Změny cen, zvláště zvýšení státních cen, příznaky nákupní horečky, růst černého obchodu.
- Státní dekontrace za účasti Mělice nebo jiných vojensky organizovaných organizací, strany atd. Kdo je organizáto-

ram - strana nebo stát.

- Zvětšuje se počet krádeží, zvláště mezi vojskem a obyvatelstvem? Dochází k zdivokování mezi civ. obyvatelstvem a vojskem? Objevují se výtržnosti namířené proti státním a stranickým představitelům a sekretariátům strany?
- Předběžné zatýkání, soustřeďování operačních voják (zřejmě se jedná o vojska s poštěkovými úkoly), uzavírání cest a prostorů, které až doposud byly pro civ. dopravu otevřené, ochrana stanovišť policie nebo vojska, organizování "zelených ulic" zřizováním hlídek, dopr. značek, vyzbrojování halic na závozech.
- Opatření k zatemňování, zřizování civilních nemocnic. Organizování pomoci protivzdušné obraně, evičné poplachy, evičení, výstavba objektů protivzdušné obrany.
- Zesílení hlídek ve vojenských objektech, vyčlenování dalších stálých hlídek a hlídkové služby, posílení hlídek ve městě, zvláště hlídek u navigačních zařízení a radarových stanic mimo letiště, uzavření letiště pro civilní zsměst - nance.
- Omezení vycházek a dovolenek pro vojáky a důstojníky.
- Zesílení automobilové přepravy k důležitým vojenským objektům (doprava mužstva, zbraní, přístrojů a zabezpečovacích prostředků). Přeprava munice na pojezdové plochy letiště, zintenzivnění činnosti zásob.benzinových cisteren.
- Příprava na umístění prostředků protivzdušné obrany poblíž vojenských objektů, důležitých mostů, nádraží a průmyslových podniků, jejich obsazení a také obsazení obvykle pustých míst prostředky protivzdušné obrany na letištích.
- Maskování letištních objektů.
- Rozptýlení prostředků zabezpečujících letecký provoz v prostoru startovací dráhy.
- Rozmístění letadel do protistřepinových boxů (ukrytá).

- Zvýšení počtu poplachů a výstavba peracních úkrytů pro službu korající piloty na startovací ploše.
- Značné zvýšení počtu školních střelb stíhacích leteckých svazků a výcviků stíhačů a bombardérů v bombardování.
- Technické opravy letadel, proto je méně letů.
- Na letišti se objevila dopravní letadla, zvýšení počtu letů kurýrních letadel.

Varovné příznaky na letištích

- Žádná zvláštní opatření neohledě na politicky napjatou situaci.
- Soustředění jednotek a letecké techniky.
- Soustředění vrtulníků.
- Soustředění letadel typů MIG, JAK a IL sovětského vojenského letectva.
- Soustředění dopravních letadel vojenského letectva.
- Výstavba radarových zařízení.
- Rozmístění speciálních dopravních prostředků a automobilových rádiových stanic (pořízdné dílky, zásobovací vozy).
- Naplnění nádrží na letištích pohonnými hmotami.
- Zřízení dočasných tankovacích táborů (soustředění kyslíkových balonů nebo kanistrů na letišti nebo blízko letišť).
- Stavba protistřepinových boxů.
- Rozšíření vzletového a přistávacího pásma.
- Výstavba pomocných obytných budov nebo stanů pro příslušníky.
- Opatření na zesílení ochrany (zdvojnásobení stráží, zavádění pohyblivých stráží a polního zajištění).

- Rozřídění protiletadlových zařízení kolem letiště.
- Změna dislokace letadel z letiště.
- Změna dislokace vojenských jednotek z letiště.

Varovné příznaky obecného charakteru

- Vyhlášení poplachu bojovým skupinám.
- Výdej zranění a střeliva bojovým skupinám.
- Ochrana mostů a tras pro přemísťování.
- Mobilizace civilních prostředků přepravy.
- Předání automobilů podniky armádě.
- Stávky v jednotlivých podnicích.
- Stávky v mnohých podnicích.
- Demonstrace a protestní pochody.
- Povstání.
- Hlídkování na ulicích a zesílená kontrola
- Vystoupení ozbrojených oddílů policie.
- Využití policie.
- Využití armády proti demonstrantům nebo stávkujícím.
- Všude je zase klid.
- Všechno je normální.

Varovné příznaky v armádě

- Kasárna jsou zcela zaplněna.
- Jednotka opustila objekt.
- Jednotka je vypravována k transportu na nádraží.
- Jednotka se stahuje k hranici.

- Jednotka se vrací zpět do objektu.
- Do objektu přijela nová jednotka (posila).
- Soustředování jednotek v blízkém okolí.
- Masová mobilizace záložníků (22-37 let).
- Masová mobilizace záložníků všech věkových skupin.
- Všude je klid, nic zvláštního není vidět.

Všechny získané údaje o varovných příznacích je třeba okamžitě předávat.

x x x x x

NĚKTERÉ ZKUŠENOSTI Z KONTRARAZVĚDNÉ PRÁCE NA ÚSEKU MÍSTNÍCH
VOJENSKÝCH SPRÁV

(ojr. ČERNÝ, ppk. ŠKRLETA)

Místní vojenské správy řeší otázky související se zabezpečením bojové pohotovosti ozbrojených sil ČSSR, jejich mobilizace a doplňování v míru i za války. K tomu účelu provádí příslušné přípravy, vedou potřebné evidence a zpracovávají nutnou dokumentaci.

Jejich hlavním úkolem v míru je především zpracovávání mobilizačního plánu podle příslušných předpisů a směrnic a jeho zabezpečení.

Místní vojenské správy na území celé ČSR byly od roku 1958 do 1. září 1965 obhospodařovány teritoriálními orgány Státní bezpečnosti. Při převzetí místních vojenských správ do péče VKR v roce 1965, převzalo i naše OVKR některé místní vojenské

správy v Praze. Při jejich převzetí jsme zjistili, že opera-
tivní situace v jednotlivých objektech nebyla vyhodnocena,
nebyla vybudována agenturní síť, ani provedeno zabezpečení
důvěrníky. Přehledy o závadových osobách i o porušování před-
pisů a nařízení o utajení chyběly. Současně jsme zjistili, že
v průběhu 7 let, po které takováto situace trvala, vznikl sce-
le neudržitelný stav, hlavně v zacházení s mobilizačními a ji-
nými důležitými písemnostmi a utajovanými skutečnostmi.

Např. na jaře r. 1965 byly jedním náčelníkem ObVS převá-
ženy důležité mobilizační dokumenty osobním vozem. Po příjezdu
do Prahy zmíněný náčelník zjistil, že aktovku s dokumenty ztra-
til. Tento materiál nebyl dosud nalezen.

V jiném případě VKR po převzetí těchto objektů dodateč-
ně zjistila, že náčelník jedné ObVS ztratil přísně tajný doku-
ment, který byl součástí mobilizačního plánu jeho obvodu, pří-
pad nikomu nehlásil a pro případ kontroly vypracoval falsifi-
kát tohoto dokumentu a založil jej jako originál do mobilizač-
ního plánu.

Ohrožení státního tajemství bylo zjištěno i na další
ObVS, kde náčelník oddělení doplňování vyzradil dvěma brancům,
že budou zařazeni k výkonu vojenské služby k útvaru PT-ZD, jme-
noval otevřený název a místo útvaru a oběma brancům doporuče-
val, aby o tomto nikde nemovořili, ačkoliv povinnost uchovávat
vojenské tajemství byla každému důstojníku místních vojenských
správ známa a v té době i zdůrazňována dvěma rozkazy náčelníka
MVS, obzvláště náčelníkům oddělení doplňování, kterým jsou v
období repartice známy některé útvary PT-ZD. Dále jsme např.
zjistili, že téměř na každé ObVS a OVS, jakož i na KVS a MVS
se s plánem doplnění, jež obsahoval i údaje PT-ZD, seznamova-
li všichni příslušníci oddělení jak důstojníci, tak i občanští
pracovníci, kteří ve většině případů nebyli schválení na prá-
ce obsahující státní tajemství ani podle RMV č. 07, ani podle
tehdejší Sb. nařízení ČNO č. 013/60. hrubým porušováním státní-
ho tajemství bylo beze sporu i benevolentní povolování vstupů
nepovolaným osobám do prostorů mobilizačních oddělení na všech

stupeň, přístup neschválených osob do schránčiček apod.

Nebylo by účelné vyžadovat všichni hrubě porušování předpisů a nařízení MO o ochraně státního tajemství, která jsou u místních vojenských správ zjištěna, chtěli jsme jen na tomto několika konkrétních případech ukázat na tristuhodný vztah k ochraně utajovaných skutečností v těch vojenských objektech, kde se soustřeďuje podstatná část mobilizačních dokumentů, nezbytných pro případ napadení naší vlasti nepřítelů, ale i evakuační dokumenty, na nichž je v počátečním období války závislý život statisíců občanů. Tyto a podobné případy charakterizují operativní situaci na místních vojenských správách v době, kdy jsme je převzali do péče našeho OVKR. Bylo proto nutná urychleně přistoupit k nápravě. Protože se domníváme, že tato situace nebyla charakteristická jen pro místní vojenské správy, převzali náš oddělení, chtěli bychom se s vámi rozdělit o naše zkušenosti z kontrarozvědné práce na místních vojenských správách, které obhospodarujeme.

Po jejich převzetí v září 1965 provedl operativní pracovník podrobné vyhodnocení operativní situace na všech převzatých OVS. Jak jsme již řekli, k těmto objektům ani k osobám nebyla žádná dokumentace, žádné písemné poznámky, nebyla agenturní síť ani důvěrníci. Přes tyto potíže bylo nutno ve 14 objektech operativní situaci během čtvrtletí vyhodnotit a na jejím základě přistoupit k budování agentury s dvěma hlavními cíli: k ochraně státního tajemství a k objasnění vyčleněných osob, hlavně se vztahy do kapitalistické ciziny. Přes obtíže při budování agenturního aparátu na jednotlivých správách jsou dnes téměř všechny úseky (až na kategorii obč. pracovníků) agenturně a důvěrnicky obsazeny tak, jak tato operativní situace na jednotlivých správách vyžaduje. Určitým dokladem správného přístupu k řešení operativních úkolů je, že jsme za dva roky získali přehled o všech osobách ve tvěřených objektech - několik osob bylo na zásah VKR propuštěno a řada je jich pod agenturní kontrolou - nedošlo k žádné ztrátě tajných či přísně

tajných spisů ani zbraní a munice.

Nemá se to, že je nutné při výměně zkušeností upozornit na případ krádeže služebního pečetiva OVS osobami cizího původu, zaviněnou brutou nedbalostí pracovníka oddělení doplňování, který připustil, že na tyto osoby dostaly za přispěšku v přední místnosti. Za pomoci opátně VB byli pachatelé zakrátko dopadeni a v soudním období se nacházejí ve vazbě.

Vážným záporným jevem jsou některé návyky náčelníků jednotlivých místních vojenských správ, kteří v době pracovního zatížení si "vypomáhají" podle svých možností a přestav. Velmi často se stávalo, že náčelníci správ překračovali svou pravomoc tím, že v období zvýšených požadavků zaměstnávali např. i na mobilizačním oddělení čistožánky a občanské pracovníky, kteří nejenže na tyto práce neměli schválení, ale neměli na toto oddělení ani povolen přístup. Po našem zásahu obcházel znovu někteří náčelníci OVS předpisy tak, že dokonce dovolovali některým pracovníkům vynášení mobilizačních dokumentů mimo pracoviště k tomu určené a tak napomáhali k možné ztratě těchto spisů či vyzrazení údajů, které obsahovaly. Po odhalení těchto praktik a jejich zakazu jsme zjistili nové a ještě nebezpečnější. Při zvýšených úkolech si náčelníci některých OVS pozvali na ObVS vojenské penzisty, se kterými se dohodli, že jim budou denně několik hodin vypomáhat na různých odděleních. Tento "nově vynalezený způsob" zatím přetrvával i přes to, že VKR několikrát upozorňovala vyšší náčelníky, že funkcionáři přísl. ObVS a OVS používají důchodce nejen na obyčejnou agendu, ale v některých případech i na práce s přísně tajnými spisy, bez jakéhokoliv souhlasu anebo vyjádření VKR. Teprve když VKR zjistila a předložila důkazy např. o tom, že na jisté ObVS pracuje plukovník v záloze, který byl v r. 1958 propuštěn z kádrových důvodů do zálohy, nebo že na jedné ObVS náčelník mobilizačního oddělení nechává pracovat dva brigádníky přímo v místnostech mobilizačního oddělení, byla přijata vyššími náčelníky vážnější opatření, která však ani do-
sud plně používání brigádníků neodstranila. Vážnost tohoto pro-

blému zvyšuje to, že jde o osoby, o kterých není VKR naprosto nic známo, mnohdy je dobře známa ani příslušný náčelník ObVŠ nebo OVS, spokojuje se s tím, že vojenský důchodce je bývalý voják, že do určité míry problematice rozumí, ale co hlavně, že mu pracuje zdarma. Nebezpečnost této práce spočívá hlavně v tom, že se brigádník pozvolna seznamuje se všemi odděleními a pozvolna i s tajnými a přísně tajnými materiály jako každý jiný důstojník a občanský pracovník. Ačkoliv o něm nemá ani VKR ani vedení OVS naprosto žádný přehled, nezná jeho způsob života, styky, ani politické názory. To pochopitelně vytváří příležitost, aby se na tato velmi citlivá pracoviště dostaly ne-spolehlivé osoby, ba nelze vyloučit ani zneužití tohoto stavu nepřátelskými rozvědkami.

Nejméně závažný problém představují na místních vojenských správách občanskí pracovníci, kteří - alespoň v našich zařízeních, představují téměř přes polovinu osazenstva správ. Závažné a v současných podmínkách těžko řešitelná je vysoká fluktace těchto občanských pracovníků, vyplývající zejména z nízkého finančního ohodnocení. Obč. pracovníci jsou přijímáni i propouštěni pravomocí náčelníků místních vojenských správ. 90 % z nich jsou ženy, z toho 35 % svobodných a rozvedaných. Byly zjištěny případy, kdy udržují styky s pochybnou společností z řad obč. státních občanů a dokonce i poznatky o jejich milostných stycích s cizími státními příslušníky, udržovaných hlavně z hmotných důvodů. Tyto skutečnosti nasvědčují, že ani zde nelze vyloučit nebezpečí zneužití tohoto stavu nepřátelskými rozvědkami.

Přesto, že jde o polovinu osazenstva místních vojenských správ, nepovedlo se nám zatím vyřešit v potřebném rozsahu agenturní zabezpečení této početné skupiny.

Považujeme za potřebnou též koordinaci agenturní práce orgánů VKR, kteří obhospodaruji místní vojenské správy, a to zejména ve Středočeském kraji. Navrhujeme, aby k tomu účelu byla svolána pracovní poradě těchto orgánů, kteří místní vo-

vojenské správy ve Středočeském kraji obhospodávají, aby si na místě vyměnili zkušenosti s touto prací a hlavně, aby využili vzájemně možnosti agenturního operativu k objasněvaným a rozpracovávaným případům k vyjasnění situace a jasnějším otázkám, že jak agentura, tak důvěrníci na KVŠ Praha, kteří vyjíždějí velmi často na kontroly k podřízeným osobám, se znají velmi dobře téměř se všemi čítojačky s řadou občanských pracovníků. To na jedné straně. Na druhé straně pak by bylo pro naše oddělení velmi výhodné, kdyby agentura i důvěrníci mohli nezávisle na ten který okres ohodnotit naše zájmové osoby, případně prověřovat naši agenturu a její činnost.

V našem příspěvku jsme chtěli ukázat na klady a nedostatky v naší agenturně operativní práci a na některé možnosti zlepšení spolupráce na základě výměny zkušeností z dvouleté činnosti VKR na místních vojenských správách.

Jsmo přesvědčeni, že tímto způsobem bychom ještě více přispěli k lepším výsledkům kontrarozvědčné práce jak v rozpracování osob, tak i v ochraně státního tajemství, kterého se bude v budoucnu na místních vojenských správách soustřeďovat stále více. Jsmo přesvědčeni o tom, že i když obhospodávajeme ve Středočeském kraji většinu místních vojenských správ, že bychom se i u jiných OVKR seznámili s dobrými a poučnými zkušenostmi.

Dodáváme se, že podobná forma spolupráce v takovýchto zařízeních, které v celé ČSSR plní naprosto shodné úkoly, může práci orgánů VKR souze prospět a dopomoci ke zlepšení kontrarozvědčné práce na těchto úsecích.

V souvislosti s nastávajícími organizačními změnami na úseku vojenských správ vystupuje jejich důležitost ještě více do popředí.

Upozornění

Hlavní politické správa ČSLA vyhlásila armádní soutěž umělecké tvořivosti na rok 1968. Jejím cílem je v letošním významném roce podnítit amatérskou uměleckou tvořivost k výraznějšímu vyjádření revolučních tradic a revoluční podstaty naší socialistické společnosti. Toto zaměření soutěže umožňuje její využití i k propagaci práce VŠE a k preventivnímu působení na vojenskou veřejnost. Je proto vhodné, tam, kde jsou podmínky, věnovat ASUT v tomto směru odpovídající pozornost. Bližší podmínky k provádění ASUT jsou uvedeny v Bulletinu IPS II č. 10/67.

x x x x x

Číslo a jméno příjmení autora, organizace, adresa, telefon, město a kraj

archiv
bezpečnost
složek

